

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

4 septembrie 2014*

„Trimitere preliminară — Cooperare judiciară în materie civilă — Proceduri de insolvență — Noțiunea «sediu» — Grup de societăți — Sediul — Dreptul de a solicita deschiderea unei proceduri secundare de insolvență — Criterii — Persoană abilitată să solicite deschiderea unei proceduri secundare de insolvență”

În cauza C-327/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d'appel de Bruxelles (Belgia), prin decizia din 7 iunie 2013, primită de Curte la 17 iunie 2013, în procedura

Burgo Group SpA

împotriva

Illochroma SA, în lichidare,

Jérôme Theetten, în calitate de lichidator al Illochroma SA,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii A. Borg Barthet, E. Levits, doamna M. Berger (raportor) și domnul S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 aprilie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Burgo Group SpA, de R. Huberty și de S. Voisin, avocați;
- pentru Illochroma SA, în lichidare, și pentru domnul Theetten, în calitate de lichidator al Illochroma SA, de J. E. Kuntz, avocat;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și de L. Van den Broeck, în calitate de agenți, asistate de F. Gosselin, avocat;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: franceza.

- pentru guvernul elen, de M. Germani, în calitate de agent;
- pentru guvernul spaniol, de M. J. García-Valdecasas Dorrego, în calitate de agent;
- pentru guvernul polonez, de B. Czech și de M. Arciszewski, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin, în calitate de agent,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 3, 16 și 27-29 din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență (JO L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143, denumit în continuare „regulamentul”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Burgo Group SpA (denumit în continuare „Burgo Group”), pe de o parte, și Illochroma SA (denumită în continuare „Illochroma”), în lichidare, și domnul Theetten, în calitate de lichidator al Illochroma, pe de altă parte, cu privire la deschiderea, în Belgia, a unei proceduri secundare de insolvență (denumită în continuare „procedura secundară”) privind bunurile aparținând Illochroma.

Cadrul juridic

- 3 Considerentele (11), (12) și (17)-(19) ale regulamentului prevăd:

„(11) Prezentul regulament ia în considerare faptul că, datorită diferențelor între sistemele de drept material naționale, nu este folosită în practică deschiderea unei proceduri de insolvență unice, cu aplicabilitate în întreaga Comunitate. Aplicarea fără excepție a legii statului de deschidere ar conduce, în acest context, în mod frecvent la dificultăți. [...] Prezentul regulament ar trebui să țină seama de acest lucru [...], trebuie să prevadă [...] pe lângă procedura de insolvență principală [denumită în continuare «procedura principală»] cu întindere universală și proceduri interne care privesc numai bunurile situate în statul de deschidere.

(12) [...] Pentru a proteja interesele diferite, prezentul regulament permite deschiderea de proceduri secundare paralele cu procedura principală. Proceduri secundare pot fi deschise în statul membru în care debitorul are un sediu. [...]

[...]

(17) Înaintea deschiderii procedurii principale [...], deschiderea unei proceduri de insolvență în statul membru în care debitorul are un sediu nu ar trebui să poată fi solicitată decât de creditorii locali și creditorii de la sediul local sau în cazurile în care dreptul statului membru în care debitorul are centrul intereselor sale principale nu permite deschiderea unei proceduri principale. Această limitare este justificată de faptul că se intenționează să se limiteze la minimum necesar cazurile în care proceduri teritoriale independente sunt solicitate înaintea procedurii principale [...]. Dacă se deschide procedura principală [...], procedurile teritoriale devin secundare.

- (18) După deschiderea procedurii principale [...], prezentul regulament nu aduce atingere dreptului de a solicita deschiderea unei proceduri de insolvență într-un stat membru în care debitorul are un sediu. Lichidatorul din cadrul procedurii principale sau orice altă persoană abilitată în acest scop conform legislației interne a statului membru respectiv poate solicita deschiderea de proceduri secundare [...]
- (19) Procedurile secundare [...] pot urmări scopuri diferite, în afară de protejarea intereselor locale. Se pot ivi cazuri în care patrimoniul debitorului este prea complex pentru a fi administrat în bloc sau diferențele dintre sistemele juridice respective sunt atât de mari încât pot apărea dificultăți ca urmare a extinderii efectelor derivând din legislația statului de deschidere la celelalte state în care se află bunurile. Din acest motiv, lichidatorul din cadrul procedurii principale poate solicita deschiderea de proceduri secundare pentru o administrare eficientă a patrimoniului.”
- 4 Articolul 2 din regulament, intitulat „Definiții”, prevede:
- „În sensul prezentului regulament:
- [...]
- (h) «sediul» înseamnă un loc de derulare de operațiuni unde debitorul exercită în mod netranzitoriu o activitate economică cu mijloace umane și cu bunuri.”
- 5 Articolul 3 din regulament, intitulat „Competență internațională”, prevede:
- „(1) Competența de a deschide procedura de insolvență revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale unui debitor. În cazul unei societăți sau persoane juridice, centrul intereselor principale este prezumat a fi, până la proba contrarie, locul unde se află sediul social.
- (2) Atunci când centrul intereselor principale ale unui debitor este situat pe teritoriul unui stat membru, instanțele unui alt stat membru sunt competente să deschidă o procedură de insolvență împotriva acestui debitor numai dacă acesta are un sediu pe teritoriul acestui din urmă stat membru. Efectele acestei proceduri se limitează la bunurile debitorului situate pe teritoriul celui de-al doilea stat membru.
- (3) Atunci când a fost deschisă o procedură de insolvență în temeiul alineatului (1), orice procedură de insolvență deschisă ulterior în temeiul alineatului (2) este o procedură secundară. Aceasta din urmă trebuie să fie o procedură de lichidare.
- (4) Procedura teritorială de insolvență menționată la alineatul (2) poate fi deschisă înaintea deschiderii procedurii principale [...], în temeiul alineatului (1), numai dacă:
- [...]
- (b) deschiderea procedurii teritoriale de insolvență este cerută de un creditor care își are domiciliul, reședința obișnuită sau sediul social în statul membru pe al cărui teritoriu se află sediul respectiv sau a cărui creanță a luat naștere din exploatarea aceluși sediu.”
- 6 Potrivit articolului 16 alineatul (1) din regulament, „[o]rice hotărâre de deschidere a unei proceduri de insolvență pronunțată de o instanță a unui stat membru competentă în temeiul articolului 3 este recunoscută în toate celelalte state membre de îndată ce își produce efectele în statul de deschidere”.

7 Articolul 27 din regulament, intitulat „Deschiderea procedurii”, prevede:

„Deschiderea procedurii menționate la articolul 3 alineatul (1) de către o instanță dintr-un stat membru și care este recunoscută în alt stat membru (procedura principală) permite deschiderea în cel de-al doilea stat, de către o instanță competentă în temeiul articolului 3 alineatul (2), a unei proceduri secundare [...], fără ca insolvența debitorului să fie examinată în cel de-al doilea stat. [...] Efectele ei se limitează la bunurile debitorului situate pe teritoriul celui de-al doilea stat membru.”

8 Articolul 28 din regulament, intitulat „Lege aplicabilă”, prevede:

„Cu excepția unei dispoziții contrare în prezentul regulament, legea aplicabilă procedurii secundare este cea a statului membru pe teritoriul căruia se deschide procedura secundară.”

9 Articolul 29 din regulament, intitulat „Dreptul de a solicita deschiderea procedurii”, prevede:

„Deschiderea unei proceduri secundare poate fi solicitată de:

- (a) lichidatorul desemnat în cadrul procedurii principale;
- (b) orice altă persoană sau autoritate abilitată să solicite deschiderea unei proceduri de insolvență în virtutea legii statului membru pe al cărui teritoriu este solicitată deschiderea procedurii secundare.”

10 Articolul 40 alineatul (1) din regulament prevede:

„De îndată ce s-a deschis o procedură de insolvență într-un stat membru, instanța competentă din acel stat sau lichidatorul desemnat de aceasta îi va informa imediat pe creditorii cunoscuți care au reședința obișnuită, domiciliul sau sediul social în celelalte state membre.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

11 La 21 aprilie 2008, tribunal de commerce de Roubaix-Tourcoing (Tribunalul Comercial din Roubaix-Tourcoing) (Franța) a dispus intrarea tuturor societăților din grupul Illochroma, incluzând Illochroma, cu sediul în Bruxelles (Belgia), în reorganizare judiciară și l-a desemnat pe domnul Theetten în calitate de mandatar. La 25 noiembrie 2008, aceeași instanță a dispus intrarea Illochroma în lichidare judiciară și l-a desemnat pe domnul Theetten în calitate de lichidator.

12 Burgo Group, cu sediul în Altavilla-Vicentina-Vicenza (Italia), este creditor al Illochroma pentru mărfuri livrate și rămase neachitate. La 4 noiembrie 2008, Burgo Group i-a adresat domnului Theetten o declarație de creanță pentru suma de 359 778,48 euro.

13 Prin scrisoarea din 5 noiembrie 2008, domnul Theetten a informat Burgo Group că nu putea lua în considerare această declarație de creanță din cauza faptului că a fost tardiv formulată.

14 La 15 ianuarie 2009, Burgo Group a solicitat deschiderea unei proceduri secundare împotriva Illochroma la tribunal de commerce de Bruxelles (Belgia). Întrucât această cerere a fost respinsă în primă instanță, Burgo Group a declarat apel la instanța de trimitere, reiterând cererea sa inițială.

15 Instanța de trimitere subliniază în această privință că regulamentul definește „sediul” ca un loc de derulare de operațiuni unde debitorul exercită în mod netranzitoriu o activitate economică cu mijloace umane și bunuri, situație care se regăsește în speță. Astfel, Illochroma are două sedii pentru desfășurarea activității în Belgia, unde este proprietara unui imobil, cumpără și revinde mărfuri și angajează personal.

- 16 În schimb, intimații din litigiul principal susțin că, din moment ce Illochroma are sediul social în Belgia, aceasta nu poate fi considerată un sediu în sensul regulamentului. Astfel, procedurile secundare ar fi rezervate sediilor care nu dispun de personalitate juridică.
- 17 Potrivit instanței de trimitere, în temeiul legii belgiene aplicabile în speță, orice creditor, chiar stabilit în afara Belgiei, poate solicita citarea debitorului său în faliment în fața unei instanțe belgiene. Or, Illochroma susține că acest drept este rezervat creditorilor stabiliți în statul membru al instanței sesizate cu cererea de deschidere a procedurii secundare, întrucât această procedură are ca obiectiv doar protejarea intereselor locale.
- 18 În sfârșit, instanța de trimitere arată că regulamentul nu precizează dacă posibilitatea oferită persoanelor prevăzute la articolul 29 din acesta de a solicita, în statul membru în care este situat sediul, deschiderea unei proceduri secundare este un drept care trebuie să fie recunoscut de instanța competentă să se pronunțe sau dacă aceasta din urmă dispune de o facultate de apreciere a oportunității de a admite această cerere, în special în vederea protejării intereselor locale.
- 19 În aceste condiții, cour d'appel din Bruxelles a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„Regulamentul [...], în special articolele 3, 16, 27[-]29, trebuie interpretat în sensul că:

- 1) «sediul» la care se referă articolul 3 alineatul (2) trebuie înțeles ca o sucursală a debitorului împotriva căruia a fost deschisă procedura principală și se opune ca, în cadrul intrării concomitente în procedura de lichidare a mai multor societăți care aparțin aceluiași grup, acestea să poată face obiectul unei proceduri secundare în statul membru în care acestea au sediul social, pentru motivul că au personalitate juridică;
- 2) persoana sau autoritatea abilitată să solicite deschiderea unei proceduri secundare trebuie să aibă domiciliul sau sediul social pe teritoriul statului membru unde se solicită deschiderea acestei proceduri sau acest drept trebuie să fie rezervat tuturor resortisanților Uniunii, în măsura în care aceștia demonstrează existența unei legături de drept cu sediul în cauză, și
- 3) întrucât procedura principală [...] este o procedură de lichidare, deschiderea unei proceduri secundare [...] împotriva unui sediu nu poate fi dispusă decât dacă aceasta îndeplinește criteriile de oportunitate lăsate la aprecierea instanței din statul membru unde se solicită deschiderea procedurii secundare?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 20 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (2) din regulament trebuie interpretat în sensul că, în cadrul intrării în lichidare a unei societăți într-un alt stat membru decât cel în care are sediul social, această societate poate face de asemenea obiectul unei proceduri secundare în celălalt stat membru în care aceasta are sediul social și dispune de personalitate juridică.
- 21 Burgo Group, guvernele german, elen, spaniol și polonez, precum și Comisia Europeană susțin că dispozițiile regulamentului nu se opun, într-un caz precum cel în discuție în litigiul principal, deschiderii unei proceduri secundare.

- 22 În special, Burgo Group consideră că definiția noțiunii „sediul”, care figurează la articolul 2 litera (h) din regulament, este clară și nu ia în considerare nici noțiunea „sucursală”, nici noțiunea „personalitate juridică”. În plus, textul articolului 3 alineatul (2) din regulament nu se opune ca o procedură secundară să fie deschisă împotriva unei persoane juridice al cărei sediu social este situat pe același teritoriu ca și sediul care justifică competența instanței sesizate cu această procedură secundară în cazul în care s-a stabilit că centrul intereselor principale ale acestei persoane juridice se află în alt stat membru.
- 23 Intimații din litigiul principal susțin, în schimb, că Illochroma nu are un „sediul” în Belgia. Illochroma este o persoană juridică de drept belgian și, prin urmare, în Belgia ar fi fost posibilă numai deschiderea unei proceduri principale în privința sa, cu condiția ca o asemenea procedură să nu fi fost deja deschisă în Franța, unde s-ar afla centrul intereselor principale ale acestei societăți.
- 24 Guvernul belgian adaugă că procedura principală a fost deschisă în mod greșit în Franța, întrucât centrul intereselor principale ale Illochroma se afla în Belgia.
- 25 Guvernul polonez a subliniat în ședință că, dacă articolul 3 alineatul (2) din regulament trebuie interpretat în sensul că permite deschiderea unei proceduri secundare în condiții precum cele în discuție în litigiul principal, trebuie să se garanteze că locul unde se află centrul intereselor principale ale unei societăți este determinat strict în funcție de criteriile stabilite de Curte în Hotărârea Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2006:281).
- 26 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (1) din regulament, competența de a deschide procedura principală revine instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale unui debitor.
- 27 În acest context, potrivit articolului 16 alineatul (1) din regulament, procedura principală deschisă într-un stat membru este recunoscută în toate celelalte state membre de îndată ce își produce efectele în statul de deschidere. Aceasta înseamnă că instanțele celorlalte state membre recunosc hotărârea de deschidere a unei proceduri de insolvență fără a putea controla aprecierea efectuată de prima instanță cu privire la propria competență (Hotărârea Bank Handlowy și Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, punctul 41, precum și jurisprudența citată).
- 28 Rezultă de aici că decizia luată de o instanță a unui stat membru de a deschide o procedură principală împotriva unei societăți debitoare, precum și constatarea, cel puțin implicită, a faptului că centrul intereselor principale ale acestei societăți se află în acest stat nu pot fi, în principiu, repuse în discuție de instanțele altor state membre.
- 29 În ceea ce privește acest centru al intereselor principale, articolul 3 alineatul (1) a doua teză din regulament prevede că, în cazul unei societăți sau persoane juridice, centrul intereselor principale este prezumat a fi, până la proba contrarie, locul unde se află sediul social. Astfel, rezultă din însuși textul acestei dispoziții că respectivul centru al intereselor principale al unei societăți poate să nu coincidă cu locul sediului social al acesteia în vederea aplicării regulamentului.
- 30 În plus, trebuie amintit că, potrivit considerentului (18) al regulamentului, după deschiderea procedurii principale, regulamentul nu aduce atingere dreptului de a solicita deschiderea unei proceduri de insolvență în statul membru în care debitorul are un sediu. Astfel, articolul 3 alineatul (2) din regulament prevede că, într-un astfel de caz, instanțele unui alt stat membru sunt competente să deschidă o procedură secundară numai dacă debitorul are un sediu pe teritoriul acestui din urmă stat membru.
- 31 În acest context, noțiunea „sediul” este definită la articolul 2 litera (h) din regulament drept „un loc de derulare de operațiuni unde debitorul exercită în mod netranzitoriu o activitate economică cu mijloace umane și bunuri”. Or, astfel cum a statuat deja Curtea, faptul că această definiție leagă desfășurarea

unei activități economice de existența unor resurse umane demonstrează că sunt necesare un minim de organizare și o anumită stabilitate și că rezultă că, *a contrario*, numai existența unor bunuri izolate sau a unor conturi bancare nu îndeplinește, în principiu, cerințele necesare în vederea calificării drept „sediul” (Hotărârea Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671, punctul 62).

- 32 În schimb, este cert că definiția de la articolul 2 litera (h) din regulament nu face nicio referire la locul sediului social al unei societăți debitoare sau la forma juridică a locului în cauză de derulare a operațiunilor. Aceasta nu exclude, așadar, având în vedere modul său de redactare, ca un sediu să poată avea, în scopul aplicării acestei dispoziții, personalitate juridică și să se afle în statul membru unde această societate are respectivul sediu, cu condiția să întrunească criteriile prevăzute de această dispoziție.
- 33 O astfel de interpretare se coroborează cu obiectivele legate de posibilitatea, prevăzută în special la articolul 29 litera (b) din regulament, de a solicita deschiderea unei proceduri secundare.
- 34 Astfel, considerentul (11) al regulamentului prevede că, „datorită diferențelor între sistemele de drept material naționale, nu este folosită în practică deschiderea unei proceduri de insolvență unice, cu aplicabilitate în întreaga Comunitate”, că „[a]plicarea fără excepție a legii statului de deschidere ar conduce, în acest context, în mod frecvent la dificultăți” și că, în sfârșit, regulamentul ar trebui să țină seama în special de acest lucru și „să prevadă [...] și proceduri interne care privesc numai bunurile situate în statul de deschidere”. Prin urmare, considerentul (12) al regulamentului precizează că deschiderea unor proceduri secundare este permisă printre altele „[p]entru a proteja interesele diferite”, considerentul (19) al regulamentului adăugând că, în afară de protejarea intereselor locale, procedurile secundare pot urmări „scopuri diferite”.
- 35 Din acest motiv, dacă noțiunea „sediul” ar trebui interpretată în sensul că nu poate include locul de derulare a operațiunilor al unei societăți debitoare, loc care întrunește criteriile expres prevăzute la articolul 2 litera (h) din regulament și se află pe teritoriul statului membru în care se află sediul social al acestei societăți, „interesele locale”, printre care se numără în special interesele creditorilor stabiliți în acest stat membru, nu ar beneficia de protecția prevăzută de regulament sub forma deschiderii unei proceduri secundare în respectivul stat membru.
- 36 În această privință, este necesar să se precizeze că, pe de o parte, deși protecția creditorilor locali nu este, desigur, singurul obiectiv urmărit prin posibilitatea de a solicita deschiderea unei proceduri secundare, o interpretare precum cea evocată la punctul anterior ar fi totuși în mod clar contrară acestui obiectiv esențial al regulamentului, cu atât mai mult cu cât, în general, pare probabil ca interesele „locale” care merită protecția acordată prin dispozițiile regulamentului să se materializeze tocmai în statul membru în care se află sediul social al societății debitoare în cauză, chiar și în ipoteza în care centrul intereselor principale al acestei societăți se află în alt stat membru.
- 37 Astfel, asemenea interese pot consta în special în încrederea legitimă a unui creditor că va putea solicita realizarea unui drept real asupra bunurilor debitorului care se regăsesc la sediul în cauză sau că va beneficia de aplicarea altor drepturi preferențiale potrivit normelor în vigoare în statul membru în care se află acest sediu, norme care sunt previzibile pentru creditor atunci când intră într-o relație comercială cu debitorul.
- 38 Pe de altă parte, o interpretare precum cea evocată la punctul 35 din prezenta hotărâre ar fi susceptibilă să dea naștere unui tratament discriminatoriu al creditorilor stabiliți în statul membru unde societatea debitoare are sediul social mai ales în raport cu creditorii stabiliți în alte state membre în care se află, eventual, alte sedii ale debitorului.

39 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 alineatul (2) din regulamentul trebuie interpretat în sensul că, în cadrul intrării în lichidare a unei societăți într-un alt stat membru decât cel în care are sediul social, această societate poate face de asemenea obiectul unei proceduri secundare în celălalt stat membru în care aceasta are sediul social și dispune de personalitate juridică.

Cu privire la a doua întrebare

40 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă articolul 29 litera (b) din regulament trebuie interpretat în sensul că persoana sau autoritatea abilitată să solicite deschiderea unei proceduri secundare trebuie să aibă domiciliul sau sediul social pe teritoriul statului membru unde se solicită deschiderea acestei proceduri sau dacă deschiderea unei asemenea proceduri poate fi solicitată de orice resortisant a cărui creanță a luat naștere din activitatea acestui sediu.

41 Burgo Group și, în esență, guvernele belgian și elen, precum și Comisia susțin în această privință că nu este necesar ca un creditor care solicită deschiderea unei proceduri secundare să aibă domiciliul sau sediul social în statul membru unde se află sediul în discuție ori să justifice faptul că creanța sa a luat naștere din activitatea acestui sediu. Aceste condiții s-ar aplica, potrivit articolului 3 alineatul (4) litera (b) din regulament, doar în ipoteza în care deschiderea unei proceduri teritoriale independente este solicitată înainte de deschiderea unei proceduri principale într-un alt stat membru. În schimb, după deschiderea unei proceduri principale, condițiile pentru deschiderea unei proceduri secundare ar fi reglementate, în principiu, de dreptul național al statului membru unde se află sediul în cauză.

42 În schimb, intimații din litigiul principal susțin că, potrivit dreptului belgian, o cerere de deschidere a unei proceduri secundare nu poate fi formulată în mod valabil decât de un creditor cu domiciliul sau sediul în Belgia, Curtea neavând competența de a interpreta dispozițiile dreptului belgian care sunt singurele relevante în cauza principală.

43 Potrivit guvernului german, rezultă în special din obiectivele urmărite de regulament că, deși dreptul național este cel care prezintă relevanță în ceea ce privește problema stabilirii persoanei care este abilitată, pe lângă lichidatorul desemnat în procedura principală, să solicite deschiderea unei proceduri secundare, acest drept nu se poate întemeia pe existența în statul membru în cauză a sediului social sau a domiciliului creditorului sau al autorității care solicită această deschidere.

44 Guvernul spaniol adaugă că, întrucât procedurile secundare nu au ca obiect doar protejarea intereselor locale, calitatea procesuală activă nu poate fi limitată la persoanele care au o legătură „locală”.

45 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 29 litera (b) din regulament, deschiderea unei proceduri secundare poate fi solicitată, pe lângă lichidatorul desemnat în cadrul procedurii principale, de „orice altă persoană sau autoritate abilitată să solicite deschiderea unei proceduri de insolvență în virtutea legii statului membru pe al cărui teritoriu este solicitată deschiderea procedurii secundare”. Rezultă, așadar, cu claritate din această dispoziție că dreptul de a solicita deschiderea unei proceduri secundare trebuie apreciat, în primul rând, în temeiul dreptului național în cauză.

46 Cu toate acestea, atunci când adoptă dispozițiile naționale care stabilesc persoanele autorizate să solicite deschiderea unei proceduri secundare, statele membre sunt obligate, potrivit unei jurisprudențe constante, să se asigure că efectul util al regulamentului, ținând seama de obiectul său, este asigurat (a se vedea în acest sens în special Hotărârea Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punctul 23 și jurisprudența citată).

- 47 Or, pe de o parte, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 34 din prezenta hotărâre, dispozițiile regulamentului referitoare la dreptul unui creditor de a solicita deschiderea unei proceduri secundare urmăresc mai ales să compenseze efectele aplicării universale a dreptului statului membru pe teritoriul căruia este deschisă procedura principală, permițând, în anumite condiții, deschiderea unor proceduri secundare în vederea protejării „intereselor diferite” care includ alte interese decât „interesele locale”.
- 48 Pe de altă parte, din considerentele (17) și (18), precum și din articolul 3 alineatele (2) și (4) din regulament rezultă că acesta face o distincție netă între procedurile teritoriale deschise înainte de deschiderea unei proceduri principale și procedurile secundare. Or, numai în raport cu primele proceduri este conferit dreptul de a solicita deschiderea lor exclusiv creditorilor al căror domiciliu, reședință obișnuită sau sediu se află în statul membru pe teritoriul căruia se situează sediul în cauză sau a căror creanță a luat naștere din exploatarea acestui sediu (a se vedea în acest sens Hotărârea Zaza Retail, C-112/10, EU:C:2011:743, punctul 30). Rezultă, *a contrario*, că aceste limitări nu sunt aplicabile procedurilor secundare.
- 49 În sfârșit, în ceea ce privește mai exact o posibilă limitare doar la creditorii locali a dreptului de a solicita deschiderea unei proceduri secundare, este necesar să se constate că o astfel de limitare ar implica o distincție întemeiată pe criterii care riscă să acționeze în principal în detrimentul resortisanților altor state membre, întrucât nerezidenții sunt cel mai adesea străini. Or, o astfel de distincție ar constitui o discriminare indirectă pe motiv de cetățenie sau naționalitate care, potrivit unei jurisprudențe constante, este în principiu interzisă (a se vedea în special Hotărârea Comisia/Italia, C-388/01, EU:C:2003:30, punctul 14 și jurisprudența citată).
- 50 Or, dacă în considerentul (17) regulamentul evocă o justificare expresă pentru tratamentul preferențial prevăzut la articolul 3 alineatul (4) litera (b) pentru creditorii care au domiciliul sau sediul social în statul membru pe teritoriul căruia se află sediul în cauză și pentru creditorii a căror creanță a luat naștere din exploatarea acestui sediu, în ceea ce privește deschiderea unei proceduri teritoriale înainte de deschiderea unei proceduri principale, justificare ce urmărește să limiteze la minimum deschiderea unor proceduri teritoriale independente înainte de procedura principală, o asemenea justificare nu este menționată și nici nu poate fi reținută în temeiul dispozițiilor regulamentului în ceea ce privește procedurile secundare.
- 51 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 29 litera (b) din regulament trebuie interpretat în sensul că problema stabilirii persoanei sau a autorității abilitate să solicite deschiderea unei proceduri secundare trebuie apreciată în temeiul dreptului național al statului membru pe teritoriul căruia se solicită deschiderea acestei proceduri. Dreptul de a solicita deschiderea unei proceduri secundare nu poate fi totuși limitat doar la creditorii care au domiciliul sau sediul social în statul membru pe teritoriul căruia se află sediul în discuție sau doar la creditorii a căror creanță a luat naștere din exploatarea acestui sediu.

Cu privire la a treia întrebare

- 52 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă, întrucât procedura principală este o procedură de lichidare, deschiderea unei proceduri secundare împotriva unui sediu trebuie limitată prin criterii de oportunitate lăsate la aprecierea instanței din statul membru unde se solicită deschiderea procedurii secundare.
- 53 Burgo Group arată că dreptul, iar nu simpla posibilitate, de a solicita deschiderea unei proceduri secundare este o manieră de corectare a principiului universalității falimentului consacrat de regulament, iar acesta nu prevede examinarea unor motive de oportunitate de către instanța sesizată cu o cerere având ca obiect deschiderea unei proceduri secundare.

- 54 În schimb, intimații din litigiul principal susțin că deschiderea unei proceduri secundare este o simplă posibilitate a instanțelor, iar părțile care solicită declararea falimentului trebuie să justifice un interes pentru deschiderea acestei proceduri și să demonstreze că deschiderea respectivei proceduri le permite să invoce un rang superior sau un alt drept preferențial.
- 55 Guvernul belgian amintește, în ceea ce privește deschiderea unei proceduri secundare, puterea largă de apreciere de care se bucură instanța sesizată cu cererea de deschidere în temeiul articolului 29 din regulament.
- 56 Guvernele german și elen achiesează, în esență, la poziția adoptată de Burgo Group. Economia și obiectivele dispozițiilor regulamentului ar veni în susținerea unei interpretări potrivit căreia instanța în cauză nu poate examina chestiuni de oportunitate în acest context. În această privință, nu ar fi determinant aspectul dacă procedura principală deja deschisă este o procedură de lichidare sau de reorganizare.
- 57 Guvernul spaniol subliniază că, spre deosebire de situația din cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii Bank Handlowy și Adamiak (EU:C:2012:739, punctul 63), procedura principală în discuție în prezenta cauză este o procedură de lichidare. În plus, în respectiva hotărâre, Curtea nu ar fi făcut referire la posibilitatea de a deschide sau de a nu deschide procedura secundară, ci doar la rolul instanței odată ce s-a deschis procedura secundară.
- 58 Din Hotărârea Bank Handlowy și Adamiak (EU:C:2012:739) Comisia deduce că regulamentul nu impune deschiderea unei proceduri secundare, ci prevede doar posibilitatea de a o face. În ipoteza în care creditorul care solicită deschiderea procedurii secundare nu a respectat termenul de depunere a creanței sale în procedura principală, interesul său de a o depune în procedura secundară nu ar putea fi recunoscut decât atunci când nu a fost corect informat, în conformitate cu articolul 40 din regulament, cu privire la deschiderea procedurii principale.
- 59 Pentru a răspunde la a treia întrebare, trebuie amintit cu titlu introductiv că, potrivit articolului 27 din regulament, deschiderea procedurii principale permite deschiderea în alt stat membru, de către o instanță competentă în temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulament, a unei proceduri secundare. Astfel cum reiese din jurisprudența Curții, deschiderea unei astfel de proceduri este posibilă atât în cazul în care procedura principală ar urmări un scop de protecție, cât și, *a fortiori*, în cazul în care această din urmă procedură este o procedură de lichidare (a se vedea în acest sens Hotărârea Bank Handlowy și Adamiak, EU:C:2012:739, punctul 63).
- 60 Pe de altă parte, trebuie amintit că, potrivit articolului 28 din regulament, cu excepția unei dispoziții contrare în cuprinsul prezentului regulament, legea aplicabilă procedurii secundare este cea a statului membru pe teritoriul căruia se deschide procedura secundară.
- 61 În această privință, trebuie subliniat de asemenea că considerentul (12) și articolul 27 din regulament se limitează să permită deschiderea unei proceduri secundare la cererea persoanelor menționate la articolul 29 din regulament, fără însă a conferi în mod expres instanțelor competente, indiferent de dreptul național aplicabil, o putere de apreciere în ceea ce privește luarea în considerare a unor elemente de oportunitate în acest context.
- 62 În plus, deși regulamentul cuprinde, desigur, în capitolul III, intitulat „Proceduri secundare de insolvență”, o serie de dispoziții vizând printre altele cooperarea dintre lichidatorii desemnați în procedura principală și, respectiv, în procedura sau în procedurile secundare pendinte, acesta nu conține nici cea mai mică indicație în legătură cu posibilele criterii de „oportunitate” de care ar trebui să țină cont instanța sesizată cu o cerere de deschidere a unei proceduri secundare.

- 63 Rezultă de aici că, în principiu, în măsura în care regulamentul nu conține dispoziții care impun sau care interzic, în anumite condiții, instanței sesizate deschiderea unei proceduri secundare, problema dacă această instanță are o putere de apreciere în această privință, care să îi permită în special să țină cont de elemente de oportunitate, este o problemă de drept național al statului membru pe teritoriul căruia se solicită deschiderea acestei proceduri.
- 64 Totuși, trebuie amintit în acest context, în primul rând, că statele membre, atunci când stabilesc condițiile pentru deschiderea unei proceduri secundare, trebuie să respecte dreptul Uniunii și în special principiile generale ale acestuia, precum și dispozițiile regulamentului (a se vedea în acest sens Hotărârea Deutsche Lufthansa, C-109/09, EU:C:2011:129, punctul 37 și jurisprudența citată). Așadar, statele membre nu pot mai ales să prevadă condiții pentru deschiderea unei proceduri secundare care ar face distincție, cu încălcarea principiului nediscriminării, între creditorii care solicită deschiderea acestei proceduri în funcție de domiciliul sau de sediul lor social.
- 65 În al doilea rând, instanța sesizată cu o cerere de deschidere a unei proceduri secundare trebuie să țină cont, la aplicarea dreptului național, de obiectivele urmărite prin posibilitatea de a deschide o astfel de procedură, astfel cum au fost reamintite la punctul 34 din prezenta hotărâre.
- 66 În al treilea rând, trebuie subliniat că, după deschiderea unei proceduri secundare, instanța care a deschis această procedură trebuie să ia în considerare obiectivele procedurii principale și să țină cont de economia regulamentului, respectând principiul cooperării loiale (Hotărârea Bank Handlowy și Adamiak, EU:C:2012:739, punctul 63).
- 67 Având în vedere considerațiile de mai sus, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că regulamentul trebuie interpretat în sensul că, întrucât procedura principală este o procedură de lichidare, luarea în considerare a unor criterii de oportunitate de către instanța sesizată cu o cerere de deschidere a unei proceduri secundare este o problemă de drept național al statului membru pe teritoriul căruia se solicită deschiderea acestei proceduri. Statele membre, atunci când stabilesc condițiile pentru deschiderea unei astfel de proceduri, trebuie totuși să respecte dreptul Uniunii și în special principiile generale ale acestuia, precum și dispozițiile regulamentului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 68 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență trebuie interpretat în sensul că, în cadrul intrării în lichidare a unei societăți într-un alt stat membru decât cel în care are sediul social, această societate poate face de asemenea obiectul unei proceduri secundare de insolvență în celălalt stat membru în care aceasta are sediul social și dispune de personalitate juridică.**
- 2) **Articolul 29 litera (b) din Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că problema stabilirii persoanei sau a autorității abilitate să solicite deschiderea unei proceduri secundare de insolvență trebuie apreciată în temeiul dreptului național al statului membru pe teritoriul căruia se solicită deschiderea acestei proceduri. Dreptul de a solicita deschiderea unei proceduri secundare de insolvență nu poate fi totuși limitat doar la**

creditorii care au domiciliul sau sediul social în statul membru pe teritoriul căruia se află sediul în discuție sau doar la creditorii a căror creanță a luat naștere din exploatarea acestui sediu.

- 3) **Regulamentul nr. 1346/2000 trebuie interpretat în sensul că, întrucât procedura principală de insolvență este o procedură de lichidare, luarea în considerare a unor criterii de oportunitate de către instanța sesizată cu o cerere de deschidere a unei proceduri secundare de insolvență este o problemă de drept național al statului membru pe teritoriul căruia se solicită deschiderea acestei proceduri. Statele membre, atunci când stabilesc condițiile pentru deschiderea unei astfel de proceduri, trebuie totuși să respecte dreptul Uniunii și în special principiile generale ale acestuia, precum și dispozițiile Regulamentului nr. 1346/2000.**

Semnături